

# UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 23 lutego 2018 r. (...) do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w S. zaliczył wnioskodawcę M. F. do lekkiego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzeń o symbolu 10-N na okres do 28 lutego 2021 r., ponadto stwierdził, że niepełnosprawność wnioskodawcy istnieje od dwudziestego roku życia, zaś ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od dnia 1 lutego 2018 r. W orzeczeniu wskazano, że M. F. może być zatrudniany na otwartym rynku pracy z ograniczeniami wynikającymi z psychofizycznych możliwości, choć wymaga szkolenia zawodowego. Nie wymaga natomiast zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ani uczestnictwa w terapii zajęciowej. Zespół wskazał, iż wnioskodawczyni nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji a korzystać z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji może korzystać zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto wskazano, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek uzyskania prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju i nie dotyczą jej uprawnienia wynikające z art. 8 ust 3a pkt 1 Prawa o ruchu drogowym. W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawca ma naruszoną sprawność organizmu powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, co odpowiada lekkiemu stopniu niepełnosprawności.

Na skutek odwołania M. F. w dniu 17 kwietnia 2018 r. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Województwie (...) w S. wydał orzeczenie utrzymujące w mocy zaskarżone orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W uzasadnieniu zauważył, że sam fakt rozpoznania schorzeń nie jest kryterium wystarczającym do uznania niepełnosprawności. Dopiero istotne ograniczenia w sferze aktywności może być podstawą uznania niepełnosprawności. Zespół uznał, że wnioskodawca ma naruszoną sprawność organizmu powodującą istotne ograniczenia w funkcjonowaniu wpływające na zmniejszoną efektywność w pełnieniu ról społecznych. Powoduje to istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne. Zdaniem Zespołu nie powoduje to jednak zależności wnioskodawcy od otoczenia i konieczności zapewnienia mu pomocy w celu wyrównania szans i uczestnictwa w różnych sferach życia. Zespół stwierdził, że M. F. nie jest zależny od otoczenia, jest zdolny do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, może wykonywać czynności związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, uczestniczyć w życiu społecznym a także wykonywać pracę na otwartym rynku pracy z ograniczeniami wynikającymi z psychofizycznych możliwości. W celu zwiększenia szans na zatrudnienie wskazana jest nauka zawodu.

M. F. wniósł odwołanie od powyższego orzeczenia domagając się zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Podniósł, że na skutek zmian w mózgu zmaga się z uczuciem zmęczenia, ma problemy z równowagą i koordynacją ruchów, odczuwa odrętwienie i mrowienie części ciała oraz zaburzenia widzenia.

W odpowiedzi na odwołanie Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Województwie (...) w S. wniósł o jego oddalenie w całości. Organ rentowy przytoczył definicję lekkiego stopnia niepełnosprawności, wyszczególnił dokumenty, na których oparł swoje orzeczenie i powtórzył argumentację zawartą w zaskarżonym orzeczeniu. Ponadto wskazał, że odwołujący się nie wymaga pomocy w pełnieniu ról społecznych postrzeganych jako relacje z otoczeniem i środowiskiem oraz w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

## **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

M. F. ma 26 lat. Ma wykształcenie średnie bez zawodu. W 2012 roku rozpoznano u niego stwardnienie rozsiane.

**Bezsporne**, a nadto: dokumentacja lekarska – k. 5-20, 38 oraz akta rentowe wnioskodawcy, w szczególności: dokumentacja medyczna – k. 1, 11-13, zaświadczenie lekarskie – k. 14-16, ocena zawodowa – k. 20-21, oceny stanu zdrowia – k. 22, 33, ocena psychologiczna – k. 31-32.

Obecnie u M. F. rozpoznaje się stwardnienie rozsiane – SM - (...) 2 pkt. Dominują objawy uszkodzenia mózdzku oraz nasilone objawy demielinizacji (...). Leczenie nie gwarantuje regresji choroby, której przebieg jest nieprzewidywalny.

Zespół przewlekłego zmęczenia powoduje istotne ograniczenie w sferze zawodowej. Z tego powodu M. F. jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Stan narządu wzroku nie powoduje niepełnosprawności M. F..

**Dowód:**

- opinia sądowo-lekarska biegłej z zakresu neurologii – k. 39-40, 68,

- opinia sądowo-lekarska biegłej z zakresu chorób oczu – k. 56.

**Sąd zważył, co następuje:**

Odwołanie M. F. okazało się uzasadnione.

Orzekanie o stopniu niepełnosprawności jest regulowane przez ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (jednolity tekst – Dz. U. z 2018 r., poz. 511 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (jednolity tekst – Dz. U. z 2018 r., poz. 2027).

Art. 4 ust. 1-4 wyżej wymienionej ustawy stanowi, iż:

- do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

- do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

- do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Przy czym niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Określone przez ustawę zasady ustalania stopnia niepełnosprawności precyzuje rozporządzenie z dnia z dnia 15 lipca 2003 r., zgodnie z którym:

- standardy w zakresie kwalifikowania do znacznego stopnia niepełnosprawności zawierają kryteria określające skutki naruszenia sprawności organizmu powodujące:

1) niezdolność do pracy - co oznacza całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu;

2) konieczność sprawowania opieki - co oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem;

3) konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa

domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych.

Przy czym, przez długotrwałą opiekę i pomoc w pełnieniu ról społecznych rozumie się konieczność jej sprawowania przez okres powyżej 12 miesięcy w zakresie, o którym mowa w pkt 2 i 3.

- standardy w zakresie kwalifikowania do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zawierają kryteria określające naruszenie sprawności organizmu powodujące:

- 1) czasową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza konieczność udzielenia pomocy, o której mowa w pkt 3 powyżej, w okresach wynikających ze stanu zdrowia;
- 2) częściową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o których mowa w pkt 3 powyżej.

Z przeprowadzonych przez przedstawicieli Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności ustaleń wynika, że M. F. jest zdolny do zaspokajania bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, jak również samodzielny w pełnieniu ról społecznych.

Ustalenia Zespołu kwestionował wnioskodawca podnosząc, że powinien być zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu stałego uczucia zmęczenia, problemów z równowagą i koordynacją, uczuciem odrętwienia i mrowienia części ciała oraz zaburzeń widzenia.

Strony nie kwestionowały treści dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach rentowych Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Województwie (...) w S.. Dlatego też stanowiły one miarodajny materiał do dokonania ustaleń faktycznych w sprawie jak również dalszych wnioskowań w sprawie. Wynika z nich, że odwołujący się od 2012 roku cierpi na stwardnienie rozsiane.

Ustalenie wpływu tego schorzenia na stan sprawności odwołującego się oraz ocena sprawności odwołującego się wymagały zasięgnięcia wiadomości specjalnych od biegłych z zakresu medycyny. W rezultacie Sąd dopuścił dowód na okoliczności sporne z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu neurologii i chorób oczu stosownie do rodzaju dolegliwości odwołującego się.

W opinii sądowno-lekarskiej złożonej w dniu 28 listopada 2018 r. (k. 39-40) biegła neurolog A. R. (1) rozpoznała u odwołującego się SM - (...) 2pkt. Wskazała, że w badaniu neurologicznym M. F. dominują objawy uszkodzenia mózdzku związane z niestabilnością postawy. Zauważyła, że u odwołującego się występuje zespół przewlekłego zmęczenia. Umiarkowany stopień niepełnosprawności odwołującego się powoduje uszkodzenie mózdzku oraz obecność nasilonych objawów demielinizacji (...). Leczenie nie gwarantuje regresji choroby ani jej wyleczenia. Przebieg choroby jest nieprzewidywalny i w związku z tym odwołujący się może wymagać w każdej chwili pomocy osoby drugiej w pełnieniu ról społecznych, szczególnie w miejscu wykonywanej pracy.

W opinii sądowno-lekarskiej z dnia 10 stycznia 2019 r. (k. 56) biegła z zakresu chorób oczu D. P. stwierdziła w sposób jednoznaczny, że układ wzrokowy M. F. jest prawidłowy anatomicznie i czynnościowo.

Żadna ze stron nie kwestionowała opinii biegłej z zakresu chorób oczu. Ze względu na jednoznaczność wniosków opinii opartych na wynikach badań wzroku odwołującego się Sąd uznał ją za miarodajną dla ustaleń faktycznych i uznał, że stan narządu wzroku odwołującego się nie powoduje jego niepełnosprawności.

Do opinii biegłej z zakresu neurologii nie odniósł się w żaden sposób odwołujący się.

Zakwestionował ją natomiast organ rentowy (k. 53-54) wnosząc o jej niedopuszczenie. Zarzucił biegłej rażące naruszenie przepisów art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych oraz § 30 i 32 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Zespół przytoczył zawarte w rozporządzeniu wyszczególnienie chorób neurologicznych uzasadniających kwalifikację do poszczególnych stopni niepełnosprawności wskazując, że określenie stopnia niepełnosprawności uzależnione jest wprost od skutków, jakie niesie za sobą stwierdzone schorzenie. Podkreślił, że wystąpienie schorzenia nie musi skutkować niepełnosprawnością jeżeli nie prowadzi do ograniczeń w sferze społecznej i zawodowej. Zdaniem Zespołu biegła nie uwzględniła w opinii stopnia ograniczeń w funkcjonowaniu odwołującego się spowodowanych chorobą. Zespół zauważył, że w badaniu przedmiotowym biegła nie stwierdziła odchyień, poza ograniczeniem ruchomości barku lewego, ataksją mózdzkową znacznego stopnia i niestabilnością postawy. Zespół wskazał, że na podstawie opinii nie sposób określić aktualnego stopnia funkcjonowania społecznego M. F.. Zespół uznał, że wnioski biegłej co do nieprzewidywalności przebiegu schorzenia oraz potencjalną konieczność udzielania odwołującemu się pomocy za niewystarczające dla dokonania bieżącej oceny jego funkcjonowania. Zespół zauważył, że biegła wskazała na poprawę funkcjonowania odwołującego się w stosunku do uprzednio wydawanych orzeczeń i nie określiła aktualnych następstw schorzenia. Zarzucił biegłej sprzeczność jej wnioskowań z treścią zgromadzonej dokumentacji medycznej. Ostatecznie ocenił ekspertyzę jako nielogiczną, niespójną, niekompletną i niepoprawną metodologicznie.

W uzupełnieniu opinii (k. 68) biegła neurolog A. R. (2) wskazała, że schorzenie odwołującego się należy zakwalifikować z pozycji d punktu 10 § 32 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności jako chorobę zapalną ośrodkowego układu nerwowego ze względu na uszkodzenie układu piramidowego i mózdzku oraz towarzyszący temu zespół przewlekłego zmęczenia, co stanowi zdaniem biegłej istotne ograniczenie w sferze zawodowej. Biegła powołała się na wynik badania (...) wskazujące na konieczność zakwalifikowania schorzenia odwołującego się do (...) pkt 2 na czas badania przez biegłą. W ocenie biegłej odwołujący się nie funkcjonuje normalnie ze względu na niestabilność postawy i ataksję związaną z uszkodzeniem mózdzku. W rezultacie biegła podtrzymała swoje stanowisko co do okresowego umiarkowanego stopnia niepełnosprawności M. F..

Odwołujący się nie kwestionował opinii biegłej.

Z uzupełnioną opinią ponownie nie zgodził się Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności podtrzymując dotychczasową argumentację i wnosząc o dopuszczenie dowodu z innego biegłego z zakresu neurologii. Ponowił prezentowane wcześniej zarzuty co do opinii. Zwrócił uwagę na istotność określenia funkcjonowania, samodzielności i zakresu opieki lub pomocy, jakiej osoba niepełnosprawna wymaga od osób trzecich. Podkreślił, że dopiero naruszenie sprawności organizmu utrudniające w sposób istotny pełnieniu ról społecznych lub samodzielność na poziomie indywidualnym może być podstawą do uznania niepełnosprawności, w zależności od stopnia ograniczeń związanych ze schorzeniem. Zdaniem Zespołu biegła nie określiła obszarów funkcjonowania odwołującego się, w których wymaga on pomocy osób drugich, w tym również w pełnieniu ról społecznych. Powołując się na skalę niewydolności ruchowej K. Zespół wyjaśnił, że 2 stopień w skali (...) oznacza dyskretną niesprawność ruchową (minimalne upośledzenie w jednym punkcie FS). Oznacza to pewne pogorszenie w stosunku do badania przez skład orzekający Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S.. Niemniej nie kwalifikujące odwołującego się do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Oceniając prawidłowość opinii biegłej z zakresu neurologii Sąd zauważył, że biegła uwzględniła w opinii całość dokumentacji medycznej dostępnej w aktach sprawy. Przeprowadziła też szczegółowe badanie odwołującego się. Nie uszło również uwadze Sądu, że uprzednio (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. orzeczeniem z dnia 29 stycznia 2016 r. kwalifikował M. F. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na okres do 31 stycznia 2018 r. opierając się na podobnych okolicznościach dotyczących stanu zdrowia odwołującego się. Co więcej uprzednio M. F. był kwalifikowany w ten sposób przy przyjęciu pierwszego punktu skali (...), którą przywoływał Zespół kwestionując opinię biegłej. Tymczasem w momencie badania przez biegłą objawy schorzenia osiągnęły punkt drugi. Doszło zatem do pogorszenia stanu zdrowia odwołującego się, a nie do jego poprawy, jak podnosił Zespół. Biegła zauważyła, że odwołujący się może wymagać pomocy drugiej osoby w każdej chwili, co oznacza, że jego samodzielność w pełnieniu

ról społecznych jest poważnie ograniczona. O postępie choroby świadczą obecność uszkodzenia mózdzku i nasilone objawy demielinizacji (...). Odwołujący się w związku ze schorzeniem, na które cierpi, jest przewlekłe zmęczony, co powoduje jego niewydolność w podstawowych codziennych czynnościach, w szczególności w pracy. Ma zaburzenia równowagi i niezborność ruchową, co niewątpliwie wymaga wsparcia innych osób. W rezultacie nie może w pełni samodzielnie pełnić ról społecznych właściwych dla osób w tym wieku oraz z tym poziomem wykształcenia. Należy przy tym zauważyć, że zgodnie z treścią art. 4 ust. 2 do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, nie tylko niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, ale również alternatywnie wymagającej czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. W ocenie biegłej i Sądu odwołujący się takiej opieki – czasowej lub częściowej – wymaga, zwłaszcza w sferze zawodowej z uwagi na niestabilność postawy i ataksję związaną z uszkodzeniem mózdzku

Zdaniem Sądu, opinia biegłej charakteryzuje się wystarczającą zrozumiałością i brakiem wewnętrznych sprzeczności, jak również wnikliwością w zakresie badania wnioskodawcy, rozpoznania jego dolegliwości i oceny sprawności odwołującego się. Wnioski opinii zostały przez biegłą wyciągnięte w sposób logiczny i odpowiedni do wyników przeprowadzonych badań oraz analizy dokumentacji medycznej, ponadto zostały wystarczająco uzasadnione. Wnioski co do stanu funkcjonowania odwołującego się zostały przez biegłą oparte na wynikach badań przeprowadzonych przez biegłą oraz wynikach badań, w szczególności (...). Stąd też sporządzona przez biegłą neurolog ekspertyza zasługuje, zdaniem Sądu, na przyjęcie za miarodajną dla wydania orzeczenia w sprawie w pełnym zakresie, tym bardziej, że została sporządzona przez wysokiej klasy fachowca o wieloletnim doświadczeniu klinicznym, który jest w stanie przewidzieć możliwe objawy stwardnienia rozsianego, na które cierpi odwołujący się.

Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sad doszedł do wniosku, że odwołujący się M. F., ze względu na zaburzenia równowagi, chroniczne zmęczenie, i zaburzenia zborności ruchów powinien zostać zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na okres wskazany przez organ wydający zaskarżone orzeczenie. W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd zmienił orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w tym zakresie w oparciu o treść art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. orzekając jak w sentencji wyroku.

## ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)